

2013 | 12

www.raakvlak.be

JABBEKE KLEIN STRAND, VARSENAREWEG 29.

JAN HUYGHE

GRIET LAMBRECHT

DIETER VERWERFT

Opdrachtgever:

Twin Properties nv

Titel:

Resultaten archeologisch onderzoek aan het "Klein Strand" te Jabbeke

Vergunningsnummer:

2012/528

Locatie:

Varsenareweg 29 te 8490 Jabbeke

Periode:

Van 6 tot 8 februari 2013

Versie:

Eindrapport

Auteur:

Jan Huyghe, Griet Lambrecht & Dieter Verwerft

Veldmedewerkers:

Serge Van Liefferinge, Régy Poppe, Fedra Slabbinck

Metaaldetectie:

Roland Decock

Raakvlak:

Komvest 45

8000 Brugge

T +32 [0]50 44 50 44

F +32 [0]50 61 63 67

E info@raakvlak.be

www.raakvlak.be

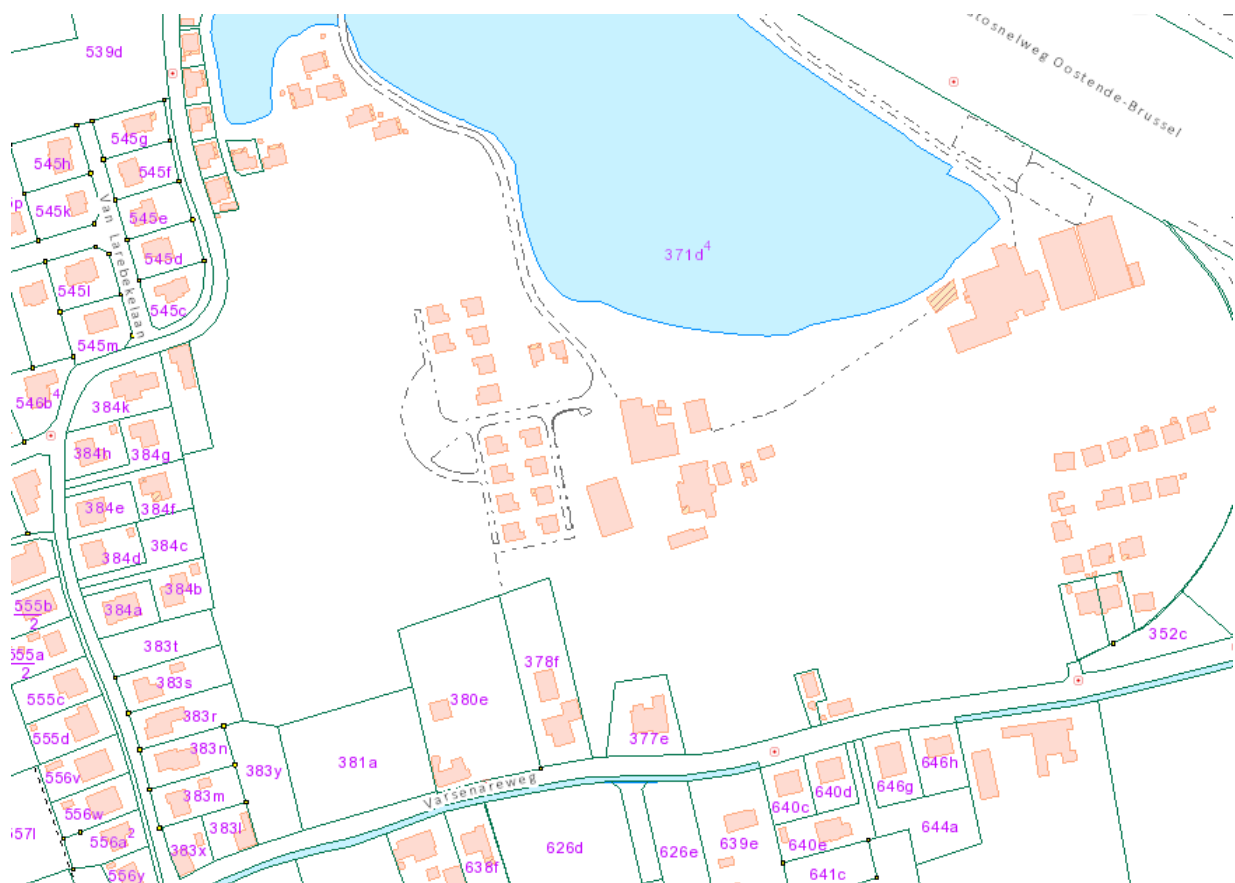
© Raakvlak, juni 2013

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Raakvlak.

1.	Inleiding	3
2.	Onderzoeksvragen	4
3.	Historische en archeologische situering	4
4.	Bodemkundige situering	5
5.	Bodemopbouw	5
6.	Veldwerk	8
6.1.	Aanleg van de sleuven	8
6.2.	Resultaten van het onderzoek	9
6.3.	Het aardewerk	14
6.4.	Metaaldetectie	15
7.	Besluit	17
8.	Bibliografie	18
9.	Bijlage	199

1. Inleiding

In het kader van de werken "Klein Strand" aan de Varsenareweg te Jabbeke in opdracht van Twin Properties nv, voerde Raakvlak (Intergemeentelijke dienst voor archeologie in Brugge en ommeland) een proefonderzoek uit tussen 6 en 8 februari 2013. Het onderzoek werd uitgevoerd door Jan Huyghe, Griet Lambrecht en Dieter Verwerft.

Figuur 1: Het projectgebied op de kadasterkaart. (bron: cadgisweb.)

Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 1,5 hectare en is gelegen ten noordoosten van de dorpskern van Jabbeke. Het terrein is in gebruik als camping voor stacaravans en kadastraal gekend als afdeling 1, sectie B/3, perceel 371D4.

2. Onderzoeksvragen

Het doel van dit proefonderzoek is het vaststellen en het waarderen van eventuele bewoningssporen. De onderzoeksvragen die bij dit project gesteld worden zijn:

- Zijn er sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen (goed, gebioturbeerd, ...)?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

3. Historische en archeologische situering

Zowel uit de steentijd, de metaaltijden, de Romeinse periode als uit de middeleeuwen kwamen de laatste decennia talrijke archeologische vindplaatsen rond de dorpskern van Jabbeke aan het licht (Hillewaert & Hollevoet 2009: 13). Jabbeke is gelegen aan de Zandstraat, de weg die tijdens de Romeinse tijd Oudenburg met Brugge verbond. Het is aldus vanzelfsprekend dat heel wat vondsten in de Romeinse periode te dateren zijn. Het zijn sporen die in verband te brengen zijn met nederzettingkernen, een bijbehorend grafveldje en perceelsstructuren, maar ook met zogenaamde *off-site* fenomenen zoals geïsoleerde drinkpoelen, oude (land)wegtracés of andere relictten van het cultuurlandschap uit het Hoge Keizerrijk (2de en 3de eeuw na chr.) (Hillewaert & Hollevoet 2009: 14).

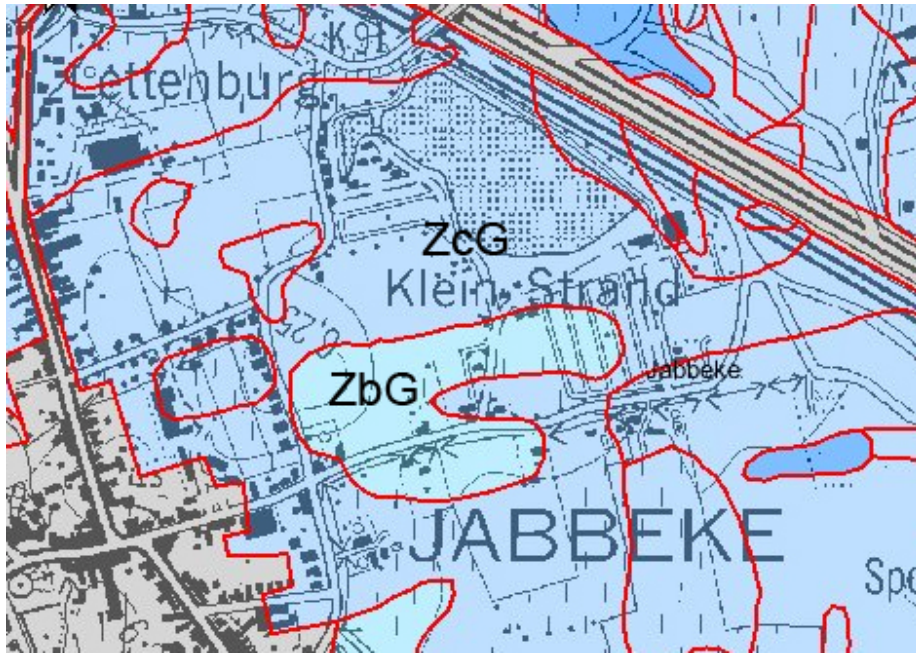

Figuur 2: Algemene lokalisering van het projectgebied in het rood. De zwarte driehoekjes geven een overzicht van de Romeinse vondsten in en rond de dorpskern van Jabbeke. (bron: Hillewaert & Hollevoet 2009).

4. Bodemkundige situering

Ter hoogte van het plangebied wordt op de bodemkaart van Vlaanderen het onderzoeksgebied aangeduid met de termen 'droge zandbodem' (ZbG) en 'matig droge zandbodem' (ZcG)¹. Deze gronden hebben een duidelijke humus en/of ijzer B horizont (Podzolen) of een verbrokkelde humus en/of ijzer B - horizont (Postpodzolen).

Deze gronden zijn ongeschikt voor grasland en weinig tot matig geschikt voor akkerbouw en groententeelt².

Figuur 3: Bodemkaart ter hoogte van het plangebied (bron: www.agiv.be).

5. Bodemopbouw

Om deze informatie aan te vullen werden zes bodemprofielen geplaatst. De gegevens van deze bodemkundige informatie worden in een tabel weergegeven. Met uitzondering van de meest noord-oost gelegen sleuven (3 tot en met 5) hadden alle sleuven een zeer hoge grondwatertafel. Hierdoor kwamen de sleuven al gauw onder water te staan. Uit deze profielen blijkt dat de site is opgebouwd uit een dikke antropogene bodem, die lang in

¹ [http:// Geo-Vlaanderen.GisVlaanderen.be/-Geo-Vlaanderen/Bodemkaart](http://Geo-Vlaanderen.GisVlaanderen.be/-Geo-Vlaanderen/Bodemkaart)

² <http://www.labsoilscience.ugent.be/legendebodemkaart.pdf>

gebruik was als akkerland, weiland of tuin. Het Pleistocene zand bevindt zich tussen de 45 en de 70 cm diepte.

sleuf	profiel	diepte	horizont	textuur	kleur	opmerkingen	
1	PR 1	0	25	Ap	Z	Donkerbruin-grijs	bevat baksteenpuin met bioturbatie met vlekken en ijzerconcreties
		25	40	B	Z	Grijs	
		40	45	Cg	Z	Geel	
2	PR 2	0	20	A	Z	Donkerbruin-grijs	met bioturbatie weinig oxido-reductie vlekken en houtskool
		20	45	B	Z	Bruin	
		45	55	C	Z	Geel en wit	
3	PR 3	0	15	A	Z	Donkerbruin-grijs	vervuiling verstoord voor aanleg autostrade ?
		15	40	A	Z	Grijs en oranje	
		40	55	A	Z	Blauw en zwart	
		55	80	C	Z	Geel en licht grijs	
4	PR 4	0	15	A	Z	Donkerbruin-grijs	bioturbatie en OX-R vlekken en ijzerconcreties veel OX-R vlekken en ijzerconcreties matig OX-R vlekken
		15	45	B	Z	Groen	
		45	55	C1	Z	Geel	
		55	60	C2	Z	Geel	
7	PR 5	0	20	A	Z	Donkerbruin-grijs	met bioturbatie matig OX-R vlekken en bioturbatie
		20	40	B	Z	Bruin-grijs	
		40	50	C	Z	Geel en oranje	
11	PR 6	0	35	A	Z	Donkerbruin-grijs	oude ploeglaag ? met OX-R spikkels
		35	60	Az	Z	Bruin-grijs	
		60	70	C	Z	Geel	

Figuur 4: Tabel met beschrijving van de profielen.

Figuur 5 & 6: Profiel in de sleuven 1 en 2.

Figuur 7 & 8: Profiel in de sleuven 3 en 4.

Figuur 9 & 10: Profiel in de sleuven 7 en 11.

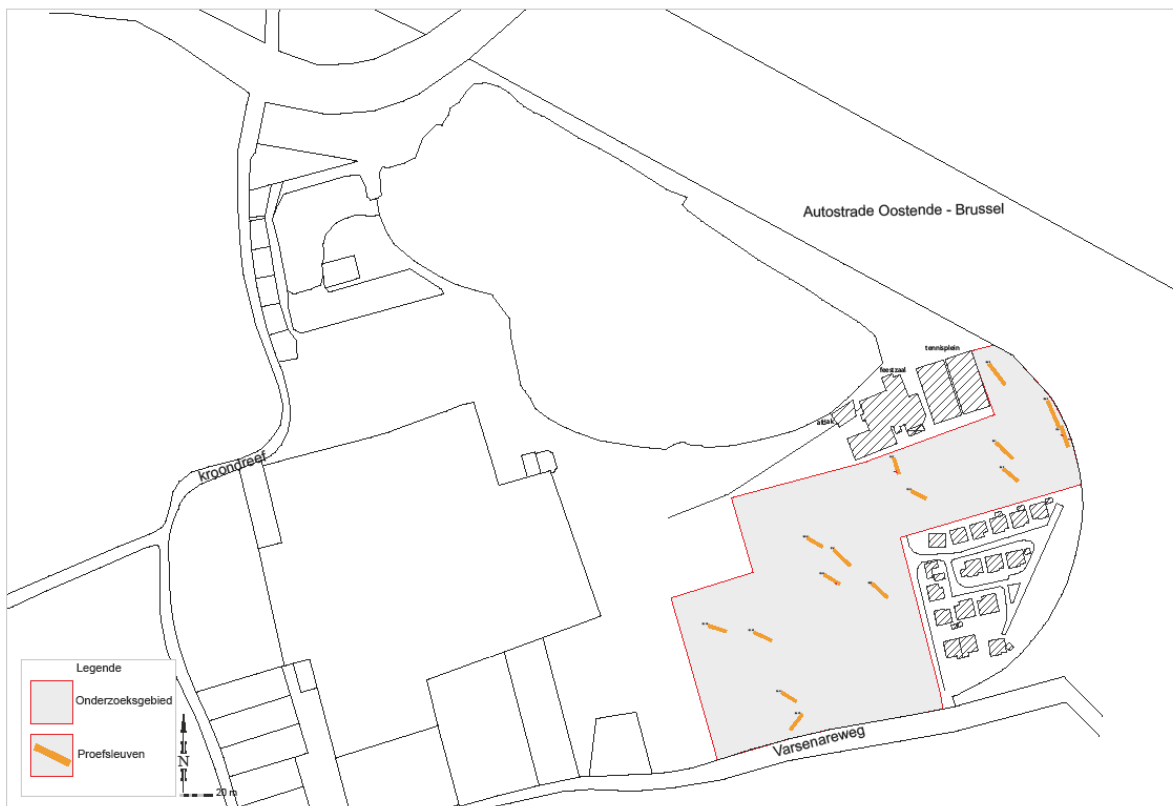
6. Veldwerk

6.1. Aanleg van de sleuven

Het onderzoeksgebied bevindt zich in het recreatiepark 'Klein Strand'. De te proefsleuven zone is onderverdeeld in straatjes waarlangs stacaravans staan opgesteld. Ter voorbereiding van het proefonderzoek werden op enkele percelen waar de concessie reeds was verlopen de stacaravans verwijderd. Op deze manier konden verspreid over het terrein 15 proefsleuven worden aangelegd. De bouwheer voorzag een minigraver met een kraanbak van 1,6 meter.

Figuur 11: Zicht op het onderzoeksgebied en het uitgraven van een proefsleuf.

Figuur 12: Zicht op het onderzoeksgebied met aanduiding van de 15 proefsleuven.

6.2. Resultaten van het onderzoek

We bespreken de aangetroffen sporen per sleuf. Het sleuven/sporenplan bevindt zich in bijlage.

Sleuf 1

In sleuf I werden twee grachten aangetroffen (de sporen 1 en 2). Beide grachten bevatten aardewerk dat in de Romeinse periode gedateerd wordt. Wegens de hoge grondwatertafel liep de sleuf vlug onder water. Het registreren van de sporen moest dan ook erg snel gebeuren.

Figuur 13 & 14: Zicht op beide Romeinse grachten (links: spoor 1 en rechts spoor 2).

Sleuf 2

Ook in sleuf twee werden sporen aangetroffen die in de Romeinse periode mogen gedateerd worden. Wegens de hoge grondwatertafel konden de sporen moeilijk geregistreerd worden. Het betreft een ronde kuil en een greppel.

Figuur 15: Zicht op sleuf 2

Sleuf 3 tot en met 7

In deze sleuven werden geen relevante archeologische sporen aangetroffen. In de sleuven 3, 4 en 5 zat de watertafel lager dan het aangesneden Pleistocene zand.

Sleuf 8

In sleuf 8 werd een gracht aangetroffen (spoor 5) die een scherp rood geglazuurd aardewerk bevatte. Vermoedelijk dateert de gracht uit de periode 15-17de eeuw.

Figuur 16: Zicht op sleuf 8.

Sleuf 9

In deze sleuf werden geen archeologisch relevante sporen aangetroffen.

Sleuf 10

Twee grachten (sporen 6 en 7) met vondsten uit de Romeinse periode lijken een hoek te vormen.

Figuur 17& 18: De grachten sporen 6 en 7.

Ten oosten van deze grachten werd een paalkuil aangetroffen. Bij het opschaven kwamen geen vondsten aan het licht. Deze paalkuil kan dus niet met zekerheid gedateerd worden.

Figuur 19: Paalkuil spoor 8.

Sleuf 11

In deze sleuf werden een gracht (spoor 9) en twee paalkuilen (de sporen 10 en 11) aangetroffen. Deze sporen bevatten geen aardewerk maar mogen op basis van de vulling en het kleur vermoedelijk wel in de Romeinse periode worden gedateerd.

Figuur 19 & 20: Zicht op de gracht (spoor 9) en paalkuil (spoor 10).

Sleuf 12

Er werden drie paalkuilen aangetroffen (de sporen 12, 13 en 14). Enkel in spoor 12 werd bij het opschaven een Romeinse scherf aangetroffen in handgevormd aardewerk. Vermoedelijk zijn deze sporen allen in de Romeinse periode te dateren.

Figuur 21 & 22: Zicht op drie paalkuilen in sleuf 12.

Sleuf 13

Ook hier werden vele sporen aangesneden. Het betreft enkele paalkuilen (de sporen 16 en 17), een gracht (spoor 15) en een greppel (spoor 18). De sporen bevatten geen vondsten.

Figuur 23 & 24: Zicht op de gracht (spoor 15) drie paalkuilen in sleuf 12.

Sleuf 14

Hier werd enkel een ondiep greppeltje aangetroffen, een datering van deze structuur kan niet vooropgesteld worden.

Sleuf 15

In deze sleuf werden geen archeologisch relevante sporen aangetroffen.

6.3. Het aardewerk

In 7 sporen werd aardewerk uit de Romeinse periode aangetroffen. De overgrote meerderheid (21 van de 28 aangetroffen scherven) betreffen handgevormd of traag gedraaid aardewerk (HGM). Twee randfragmenten behoren tot gesloten potten en mogen op basis van de vorm eerder in de tweede en de eerste helft van de 3de eeuw gedateerd worden. Een derde randfragment is afkomstig van een deksel.

Het reducerend gebakken en gedraaid aardewerk (RG) is met 5 wandfragmenten vertegenwoordigd.

De derde aangetroffen aardewerkgroep is deze van de kruikwaar (KW), hier aanwezig met 3 wandfragmentjes.

sleuf	spoor	definitie spoor	vondsten	datering	beschrijving aardewerk
1	1	gracht	x	Romeins	3 HGM
	2	gracht	x	Romeins	7 HGM, 3 RG
2	3	ronde kuil	x	Romeins	2RG
	4	greppel	x	Romeins	1 HGR
8	5	gracht	x	Middeleeuws	rood geglazuurd
10	6	gracht	x	Romeins	6 HGR
	7	gracht	x	Romeins	3 HGR, 3 KW
	8	paalkuil			
11	9	gracht			
	10	paalkuil			
	11	paalkuil ?			
12	12	paalkuil	x	Romeins	1 HGR
	13	paalkuil			
	14	paalkuil			
13	15	gracht			
	16	paalkuil			
	17	paalkuil			
	18	greppel			
14	19	greppel			

Figuur 25: Tabel met een overzicht van de aangetroffen sporen en vondsten. Afkortingen: Handgemaakt of traag gedraaid aardewerk (HGM), Reducerend gebakken gedraaid aardewerk (RG), Kruikwaar (KW).

6.4. Metaaldetectie

In sleuf 4 werd een fragment van een bronzen Romeinse munt aangetroffen. De munt bevond zich in de bouwvoor en werd tijdens de aanleg van de sleuf gedetecteerd. Het betreft een Dupondius. Dit is een munt met een dubbele waarde, hij was met andere woorden 2 as waard. Aan de voorzijde is de munt sterk afgesleten. De buste van Marcus Aurelius met stralenkroon is hierdoor niet te herkennen. Deze keizer regeerde tussen 161 en 180 na Chr. Op de achterzijde staan 2 personen die elkaar een hand geven. Het zijn Marcus Aurelius en Lucius Verus. Deze laatst vermelde was de schoonzoon en medekeizer van Marcus Aurelius. Lucius overleed in 169 na Chr. De munt mag gedateerd worden in de periode 161-169 na Chr³.

Figuur 26: Voor en achterzijde van de Dupondius uit de regeerperiode van Marcus Aurelius.

---

³ Met dank aan Roland Decock voor de determinatie van de munt.

7. **Besluit**

Na het veldonderzoek kunnen de onderzoeksvragen hier in het besluit samenvattend beantwoord worden. Met zekerheid kon de aanwezigheid van antropogene sporen worden vastgesteld. Deze sporen zijn goed bewaard, maar de hoge grondwatertafel tijdens de periode van het proefonderzoek (februari 2013) zorgde voor een moeilijke registratie van de sporen. Enkele grachten en paalkuilen kunnen door hun inhoud met zekerheid in de Romeinse periode worden gedateerd. Andere paalkuilen bevatten geen vondsten maar doen wel uitschijnen uit dezelfde periode te stammen. De vondst van een *dupondius* uit de periode 161-169 na Chr. bevestigt de Romeinse aanwezigheid binnen het onderzoeksgebied. Vermoedelijk betreft het een kleine nederzetting. De vele paalkuilen kunnen een aanwijzing zijn dat gebouwplattegronden werden aangesneden.

Om deze Romeinse vondsten beter te onderzoeken en interpreteren adviseert Raakvlak een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving. Afhankelijk van de aard van de toekomstige verstoring kan een strategie voor deze opgraving worden uitgewerkt.

De initiatiefnemer zal in de loop van de zomer de aanvraag tot bekomen stedenbouwkundige vergunning nader uitwerken. Op basis hiervan zal het duidelijk worden welke impact te verwachten is naar het bodemarchief. Wellicht betreft het enerzijds – in een eerste of tweede fase – een bouwzone voor vakantieverblijven met ondergrondse parkeergarage (omgeving sleuf 10) alsook een bouwzone – in een latere fase – voor een bovengrondse parking waar slechts beperkte impact te verwachten is i.f.v. nutsleidingen (omgeving sleuf 1 en 2). Eens deze oefening is gebeurd zal een overleg plaats vinden tussen initiatiefnemer en Raakvlak teneinde afspraken te maken naar een vervolgtraject, in bijzonder ook rekening houdend met de fasering.

8. **Bibliografie**

HILLEWAERT, B. & HOLLEVOET, Y. 2009. *Vondsten uit vuur. Romeins grafveld met nederzettingssporen aan de Hoge Dijken in Jabbeke.*

www.agiv.be

www.ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE

www.labsoilscience.ugent.be/legendebodemaart.pdf

www.Geo-Vlaanderen.GisVlaanderen.be/-Geo-Vlaanderen/Bodemkaart

9. **Bijlage: Sporenplan**

